

● **„ROMÂNIA LITERARĂ“** (nr. 5/8 februarie 2008): Cosmin Ciotoș comentează volumul lui Paul Cernat „Avangarda românească și complexul periferiei“, unde sunt menționați și creatorii evrei. Mihai Zamfir face o surprinzătoare afirmație, la rubrica sa: „Rasismul există pretutindeni în lume, pentru că e, probabil, inerent naturii umane: instinctiv, omul nu este bun. Indivizii excepționali au creat religia, educația și principiile morale“. Chiar de ar fi așa, nu putem fi de acord cu afirmația domnului Mihai Zamfir, pe care îl stimăm. Exagerat de sceptic. Religiiile nu „le-au făcut“ doar indivizii, iar rasismul este, adesea, inoculat. Pavel Șușară evocă „realismul socialist“ din anii comunismului, dar nu vedem legătura cu „sifilisul lui Lenin“. Istoria sifilisului nu-l pomenește, de ce să inventăm? Este destul cât se scrie despre Lenin și așa. În nr. 6/15 februarie, citim încă o „scrisoare“ a lui Lucian Raicu despre un mare scriitor, Georges Bernanos. Ilie Constantin îl evocă pe nobilul scriitor care a fost Geo Dumitrescu. Daniel Cristea-Enache recenzează „Refugii“, de Augustin Buzura (Ed. Corint), roman remarcabil. Marina Constantinescu semnează o cronică entuziastă la spectacolul Teatrului Maghiar din Cluj cu piesa „Societatea de vânatoare“, de austriacul Thomas Bernhard. Elisabeta Lăsconi ne prezintă două cărți: „Întoarcerea acasă“ de Bernard Schlink și „Un secret“ de Philippe Grimberg, prima la Ed. Polirom, a doua la Ed. Trei. În nr. 7/22 februarie, Ion Ianoși este „recitat“ de Alex Ștefănescu cu respect, reținută admirație, respingându-i categoric marxismul. „Ca și Nicolae Balotă, Ion Ianoși este unul dintre ultimii umaniști erudiți din cultura română“. Că Marx a fost un „scamator al ideilor“, ne îndoiim. Există marxism ca obiect de studiu în universități occidentale, iar sistemul comunist, deși îngropat azi, a existat din „scamatoriile“ lui Marx. Dar Ianoși este bine reprezentat în revistă și-l felicităm mai devreme: la 1 mai a.c., împlinște 80 de ani. *La mulți ani!* Mircea Mihăieș comentează o incitantă carte a lui Jonah Goldberg: „Liberal Fascism“, în care este dur criticată politica americană în secolul XX, de la Woodrow Wilson până la „liberalii de stânga“ din lumea universitară de azi. Sorin Lavric scrie despre „eșecul lui Camil“ (adică al filosofiei lui Camil Petrescu). Se cunoaște lăbilitatea politică a acestui scriitor de mare talent. Marina Constantinescu aduce un frumos omagiu lui Iosif Sava, la împlinirea, în postumitate, a 75 de ani de la nașterea acestuia: „E minunat să zbori, domnule Iosif Sava“, scrie autoarea în final. Rodica Binder semnalează prezența lui Mircea Cărtărescu în presa germană. Ne mirăm că la rubrica, semnată „Cronica“, revista noastră este menționată foarte rar. În nr. 8/29 februarie,

„Cronica“ elogiază suplimentele culturale dedicate lui Mihail Sebastian („cea mai vastă și substanțială contribuție din presă la sărbătorirea Centenarului Sebastian“) ca și pe cel dedicat Margaretei Sterian, toate semnate de Geo Șerban. Nu-l putem contrazice. Mircea Mihăieș, combativ, scrie despre „profetii xenofobi“, care au sărit împotriva independenței Kosovo: Vadim, Funar ș.a., citându-l pe V. Tismăneanu: „Miturile naționaliste sunt prin excelență suicidare“. Lucian Raicu ne trimite „de dincolo de Eden“ o scrisoare din 1998: „Fondane – Rimbaud“, în care aflăm că Fondane se identifica, scriind despre nefericitul poet francez, cu acesta. Ion Simuș se ocupă de opera lui I.D. Sârbu, care a știut să satirizeze cu talent tare defunctului „regim comunist“, povestind printre altele cum Karl May a fost confundat cu Karl Marx. La „Meridiane“, citim versuri de David Knut (Fiksman), poet născut în Orhei (Basarabia) în 1900, stabilit în 1920 la Paris, unde ia contact cu dada-iștii, luptător în Rezistența franceză, stabilit în 1949 în Israel, unde a murit în 1955. Traducerea versurilor este semnată de poetul basarabean Leo Butnaru, talentat traducător din literatura rusă. Mai aflăm despre o nouă carte, interviuri autobiografice, sub titlul „Dosarul K.“.

● **„CULTURA“** (nr. 5/7 februarie). Al. Bogdan Ducă scrie despre „Viitorul dreptei românești“, declarându-se pe sine „contrarevoluționar“ conservator. Astfel, un reprezentant tânăr contrazice părerea lui Caragiale, că doar vârsta te face „conservator“. Este greșită afirmația că statul american, sistemul acestuia s-au născut „ex nihilo“. Noi credem că în America a fost o revoluție susținută de sărăcime și de burghezii, cu un caracter extrem de complex. Sorin Lavric, autor al unei cărți controversate, „Noica și Mișcarea Legionară“, se răfuiește cu Mircea Iovănel numindu-l „prostul gol-goluț“ și se disculpă față de taxarea sa ca „hagiograf al legionarismului“. O eroare a lui Lavric: Șerban Milcoveanu nu a fost medicul personal al lui Codreanu, fiind doar student, membru al Mișcării. Iar „abatatorul“ nu este o „secvență hiperbolică“, ci o realitate în timpul pogromului legionar. Regretăm că un tânăr se avântă în cercetarea istoriei cu prejudecăți negaționiste. Revista „Cultura“ procedează corect acordând spațiu și oponentului în polemică: Mircea Iovănel, Nicolae Coandă, cunoscut mai mult ca poet, dezbate tema „Fascism și comunism“. Afirmațiile sale sunt valabile, arătând că în polemica Furet-Nolte, primul are dreptate: Holocaustul a fost un fenomen irațional, premers de un naționalism exacerbant și de un antisemitism asemenea, în Germania nazistă. Aceasta nu scuză colaborarea poliției franceze cu ocupanții-călai. Nolte are și el dreptate când spune că fascismul are rădăcini europene. În nr. 6/14 februarie, Eugen Simion continuă comentariul la „De două mii de ani“, de Mihail Sebastian, pus alături de „Jurnalul“ acestuia. Evident, „Jurnalul“ trece pe primul loc, ca sursă de informație. În șapte pagini se reia critica Raportului Tismăneanu, a lui Tismăneanu însuși. Autori: Ilarion Țiu, Dan Ungureanu (o bună analiză a situației din fosta U.R.S.S. și

din Europa de est, decalajul economic permanent față de Vest), iar Ciprian Șiuștea punctează: „Anticomunismul fostidemocratic“. Isteria anticomunistă l-a cuprins pe mulți anticomuniști“ ori născuți după 1989. Al. Bogdan Ducă menționează lipsa rigurii științifice, în analiza economică (chiar lipsa analizei) în Raportul Tismăneanu. N-am înțeles finalul cu „groapa de gunoi a istoriei“, evident, o șarjă din timpul comunismului. În treacă este pomonit și Michael Șafir, numit „vânător de negaționiști, legionari“, care nu este chiar o vină, am zice noi, negaționismul fiind prezent în multe publicații. În nr. 7/21 februarie, Mihai Iovănel îl critică pe... criticul Dan C. Mihăilescu, care... critică revistele literare, în bloc. Articolul se numește „Zgomotul și industria“ (am spune „și furia“ unor polemisti fără oarecare „spirit sportiv“). Alex Matei scrie despre „Redefinirea proiectului stângii sau politicul înecat“, Adrian Jicu comentează o carte despre protocomunism, apărută recent („O istorie glorioasă“ de Alexandra Tomiță, Ed. Cartea Românească), unde se spune corect: „P.C.R. era Ceaușescu, dar ce era P.C.R. în afară de Ceaușescu?“. Adânc. Sorin Lavric continuă filipicele „anticomuniste“ pe marginea Raportului Tismăneanu, demonizând comunismul („malefic“ etc.). O.K.! „Demonii“ lui Dostoievski pot să apară oriunde. Paul Cernat, mai nuanțat, amintește de atacuri antisemite la adresa lui Tismăneanu. Nicolae Coandă semnează un reușit articol: „Eminescu, precursor al lui Ceaușescu“. Înțelegem ce va să zică. În ultima vreme, revista „Cultura“ s-a revigorat vizibil prin polemici între tineri comentatori. Al. Singer semnează o tabletă, „Fanatism“, cam scurtă și sentențioasă.

● **„LUCEAFĂRUL“** (nr. 4/13 februarie 2008). Adrian Romilă elogiază cartea lui Sorin Lavric „Noica și Mișcarea Legionară“. Analiza este valabilă, dar, probabil, și din carte și din recenzie lipsește un element: caracterul xenofob al Mișcării, în speță, antisemit. Se vorbește de „idealuri“, dar de sloganurile lansate în gura mare, în presă, de rebeliunea și pogromul din 1941 - nici o vorbă. Pe noi, evreii, tăcerea în legătură cu acest punct ne afectează. De când legionarismul este doar o teorie idealistă? Nu vorbim despre Noica, ci despre Mișcare. În nr. 5/20 februarie, citim un dialog interesant cu Mihai Șora, datorat Clarei Mărgineanu. Regretăm agresiva „evocare“ a lui Iosif Sava, făcută de Al. George care scrie: „A făcut carieră fabuloasă un funcționar de la Tv., care în nici un caz nu era indicat să apară în fața publicului: un ins cu o dicțiune defectuoasă, care mai mult mormăia, decât vorbea, exprimându-se greu și bolnăvicios“. După matinele de la Muzeul Enescu dedicat lui Iosif Sava, cuvintele lui Al. George par a fi născute de unele pricini de ordin personal.

● **„IDEI ÎN DIALOG“** este dedicat, în parte, lui Mihai Șora, N. Steinhardt. Solomon Marcus blamează diseminarea emisiunilor de astrologie zodiacală și alte „minuni“ ale posturilor Tv.

● **„LETTRE INTERNATIONALES“**, nr. 64/iarna 2007/2008 - una dintre cele mai prestigioase publicații europene de cultură (ediția română), își continuă, în numărul recent, explorarea lumii contemporane prin colaborări ilustre. Peter Esterhazy, laureat al mai multor premii internaționale, este prezent cu proză dintr-un roman în curs de apariție la Ed. Curtea Veche. Ion Vianu, colaborator permanent, scrie un eseu interesant despre propria sa experiență de viață în comunism și postcomunism. Alte nume de rezonanță: Leon Volovici, Felicia Antip, Gabriela Melinescu, Radu Coșășu ș.a. Numărul este ilustrat cu lucrări de Käthe Kollwitz, Masereel, Joan Miro ș.a. La rubrica „Biblioteca“ - fragmente din Nabokov, Günter Grass, Doris Lessing ș.a. Incitantă este o relatare despre Böll, cu defectele sale, mai puțin cunoscute, care dovedesc încă o dată că nici marii scriitori nu sunt, evident, niște „sfinți“. Chiar dimpotrivă...

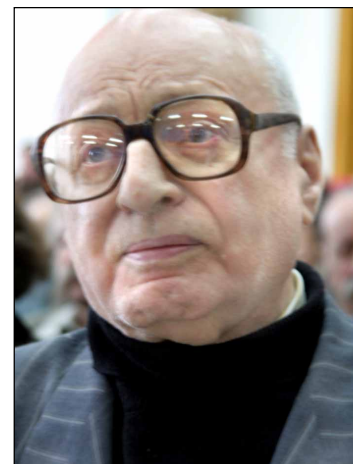
● **„CONTEMPORANUL - IDEEA EUROPEANĂ“** (februarie 2008). Nicolae Breban afirmă: „Infernul este un loc plin de învățăminte“. Citatul - se pare că e un citat - spune multe. Aura Christi îl apără pe Ion Caraion, scriitor de seamă, colaborator de voce, de nevoie, cu fosta Securitate. Primează opera. Leo Butnaru redă ultima scriere, „biletul de adio“ al lui Maiakovski, care ne duce la gândul că poetul, realmente, s-a sinucis. Textul convinge și este zguduitor. Iubita poetului era Lili Brik, sora Elsei Triolet. Despre Einstein scriu B. Marian și Dan Caragea.

● În **REVISTA „22“**, din 5 februarie, Nicolae Filipescu comentează „războiul antiterorist“ cu erorile și corecțiile cunoscute. Măriuca Stanciu scrie despre cartea lui Leon Volovici „De la Iași la Ierusalim și înapoi“.

● **„MINIMUM“** (martie 2008). Reținem o evocare a lui Al. Mirodan despre I.D. Sârbu, care a dovedit atât deficiențe de caracter, cât și o adâncă neubiire pentru etnia evreiască. Nu știm. Sunt semnalate cărți de Bianca Marcovici, I. Știru (despre care am scris și noi), Shaul Carmel, Avraham Govrin, dr. Iancu Feldstein, B. Marian ș.a. Andrei Strihan se referă la dramaturgia lui Mihail Sebastian.

● **„SEMNAL“** (Canada) - februarie 2008: informații despre campania electorală din S.U.A., reproducerea unor articole de Eva Galambos, Iulia Deleanu, Geo Șerban, B. Mehr, Andrei Banc, precum și intervenția președintelui F.C.E.R., dr. Aurel Vainer, referitor la „Sinagogile și cimitirele evreiești din România“. Baruch Cohen scrie despre Leon Volovici și recenta sa carte, Jean Cohen semnează un eseu despre istoria B'nai B'rith. Sunt semnalate și elogiuate „Jurnalul C.E.B.“ (nr. 8) și „Menora de Focșani“. Mulțumim.

BORIS MARIAN

Coborând din nobila și atât de fertilă dumisale însingurare, academicianul Solomon Marcus a acceptat, cu ceva vreme în urmă, să participe la emisiunea „Garantat 100%“. Onorant pentru realizatorul Cătălin Ștefănescu, care a avut ideea (și cutezanța!) de a-l smulge pe învățat din turnul său. Turn, nicidecum de fildeș. Ci alcătuit din stivele de cărți și vrafurile de manuscrise, din maldărele de caiete, reviste și hârtii, care-i ocupă întreaga locuință. Și în care, aparent, s-ar regăsi cu greu rigoarea și ordinea unei gândiri strălucite. Un matematician și un poet laolaltă, ce poate fi mai paradoxal?! În mintea savantului octogenar fierb și acum tot timpul ideile, se aleargă abstracțiunile și se prind în „jocul ielelor“, cel atât de dificil de urmărit de un muritor de rând, fie el și intelectual. Ei bine, cum să se facă înțeleasă publicului larg al telespectatorilor o asemenea personalitate care s-a aventurat încă din anii săi tineri pe teritoriile lingvisticii matematice, găbind similitudini ba și împerechind cifrele cu poezia, publicându-și manualele de gramatică și automate finite din anii 1960 la Paris, New York, Moscova, Praga? Cum să se „facă rating“ cu un savant și cu atât de intimidanta sa arie spirituală, când sunt binecunoscute reacțiile provenite

Solomon Marcus, un savant prins în „jocul ielelor“

din omenștile complexe: matematica, ce amenințator sună acest cuvânt! Sau poezie? Cine mai citește astăzi poezie? Îngrijorarea audienței scăzute a fost fără de rost, vă asigur. Rareori a putut fi văzut pe micul ecran un asemenea spectacol al farmecului inteligenței, o asemenea revărsare de energii mentale și mai ales o asemenea modestie. Savantul, înaintând bine în cel de-al nouălea deceniu de viață și „cunoscut mai mult în lume decât aici, acasă“ - cum recunoștea moderatul, și-a captivat literalmente publicul cu bonomia, simplitatea și lipsa totală de emfază. Mărunt de stat și vivace în mișcare, cu fața încă tânără și expresivă, cu ochelarii de rigoare și cu un dulce accent moldovenesc în vorbire, savantul se adresa auditorilor cu o înțelepciune caldă, familiară, sfătoasă. Cititorii noștri cunoșteau mai de mult, datorită „Fonotecii“ colegului nostru Avram Croitoru, amănunt din biografia profesorului provenit din familia numeroasă a unui croitor băcăuan, din care au fășnit - adevărată minune genetică! - multe talente. Vă amintiți poate de o fotografie publicată în revista noastră, în care puteau fi recunoscuți trei dintre frați, semănând bine între ei, toți trei cu ochelari cu rame groase, vestind de timpuriu patima studiului, carierele lor creative și oboseala ochilor: matematicianul-literat Solomon Marcus și

scriitorii Marcel Marcian și Marius Mircu (fratele cel mare, care își va rotunji la vară, în Israel, vârsta centenară!). După ce le-a încercat - fără succes - aptitudinile pentru foarfeca de croit și acul cu ață, capul familiei s-a resemnat să-și lase fiii de... capul lor. Și așa au ajuns toți trei la uneltele scrisului, mezinul Solomon descoperindu-se fascinat de matematică - analiza infinitesimală, numerele transfinite etc. Și în principal de cursurile profesorului Miron Nicolescu, devenindu-i discipol apropiat până la luarea doctoratului; iar mai târziu lăsându-se subjugat de strălucirea unui alt mare profesor, Grigore C. Moisil, și de felul în care acesta plasa matematica într-o perspectivă filozofică și umană. Acum, în fața tinerilor din studiu și a telespectatorilor din largul amfiteatrului al țării, savantul se străduia să ne cucerească, la rândul său, explicând cum, pe teritoriile ficțiunii, un poem se construiește precum un exercițiu matematic, misterele dezlegându-se detectivistic, unul din altul. Dar simțind desigur perplexitatea noastră de ignoranți, incapacitatea multora dintre noi de a-l urma în investigațiile gândirii dumisale efervescente, ne-a liniștit: totul se petrece, de fapt, asemenea unui joc, care trebuie făcut cu bucurie - esențialul e să-i cunoști regulile. Viața însăși e un joc care trebuie trăit cu intensitate, satisfacția oferindu-ți-o numai munca săvârșită cu plăcere. Învățătura, educația, aflate acum într-o neconținută căutare de sine, vor fi și ele salvate - mai susținea profesorul - nu prin biciuirea memoriei și coercițiune, ci prin mijloacele jocurilor captivante ale minții, singurele care ne pot scoate din ucigătoarea plictiseală și lațurile goliciunii lăuntrice.

Totul este ca nu cumva - gândeam - să se confunde acest joc, această gimnastică a minții, cu joaca, cu distracția, cu „have fun“-ul devenit un soi de religie a multor tineri din ziua de azi.

Și mai spunea ceva marele savant, care trăiește aparent cu capul în norii cifrelor, dar sigur cu sufletul scăldat în poezie: că înțeleptul senin care știe nu de azi, de ieri, că orgoliul omenesc este deșertăciunea deșertăciunilor și că bunurile pămăntene sunt toate de împrumut. Ne-a sfătuit să primim fiecare zi ca pe un dar, cu o prospețime mereu înnoită, în fiecare dimineață, la orice vârstă ne-am afla. Cred că nu am fost singurul telespectator care și-a amintit de vechiul adagiul francezesc ce-și oftează demult regretul: „Ei, dacă tinerețea ar ști, dacă bătrânețea ar putea...“

SANDA FAUR

P.S. - *Un duo inteligent și nostalgic și-a unit neuitările pentru a-l evoca (la Tv.R. Cultural) pe compozitorul Henri Mălineanu: Aurel Storin și Mălin Mălineanu. Poetul-colaborator de-o viață și fiul. Adevărurile lor sentimentale și, desigur, subiective, au avut darul de a se suprapune pe dorul (generalizat!) de melodiile lui Mălineanu. Cele care au însoțit dragostele, suspinele și veselia multor generații, rămânând și astăzi vii în memoria noastră afectivă. Fierul liric și inflexiunile folclorice, umorul și vivacitatea textelor, fac din piesele compozitorului un bun al patrimoniului sonor național al României.*